

**Семінар
«Мовне оформлення
процесуальних документів»**

ОКСАНА КАБИШ –

головний науковий співробітник відділу підготовки викладачів (тренерів) Національної школи суддів України, тренер Тренінгового центру прокурорів України, кандидат філологічних наук, доцент

МЕТА СЕМІНАРУ:

ознайомити зі змінами в сучасній мовно-писемній практиці;

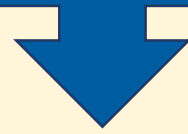
удосконалити вміння складати тексти процесуальних документів відповідно до мовних норм і чинних стандартів.

ПЛАН

1. Орфографічне та пунктуаційне оформлення процесуальних документів.
2. Лексико-семантичні і граматичні тонкощі процесуальних документів.

Мовне оформлення

**дотримання норм сучасної літературної
мови в усному та писемному мовленні**

Критерії якісного процесуального документа

- законність
- обґрунтованість
- умотивованість
- чіткість
- зрозумілість
- мовна грамотність

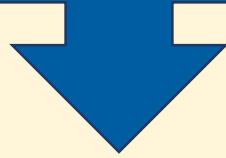
Відповідно до пункту 11 частини 1 статті 9 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» **адвокати зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків.**

A bronze statue of Lady Justice, the personification of the law, stands on a wooden desk. She is holding a pair of scales in her right hand and a sword in her left. The background is a blurred office or library setting with bookshelves and papers.

**Чи дотримуються
правники норм сучасної
української літературної
мови у фаховому
мовленні?**

Типові мовні помилки в текстах процесуальних документів адвокатів

1. Недотримання правописних норм і законів милозвучності української мови.

2. Уживання:

- слів у невластивих їм значеннях;
- росіянізмів, тавтології та багатослів'я;
- пасивних конструкцій;

3. Неправильне використання службових слів.

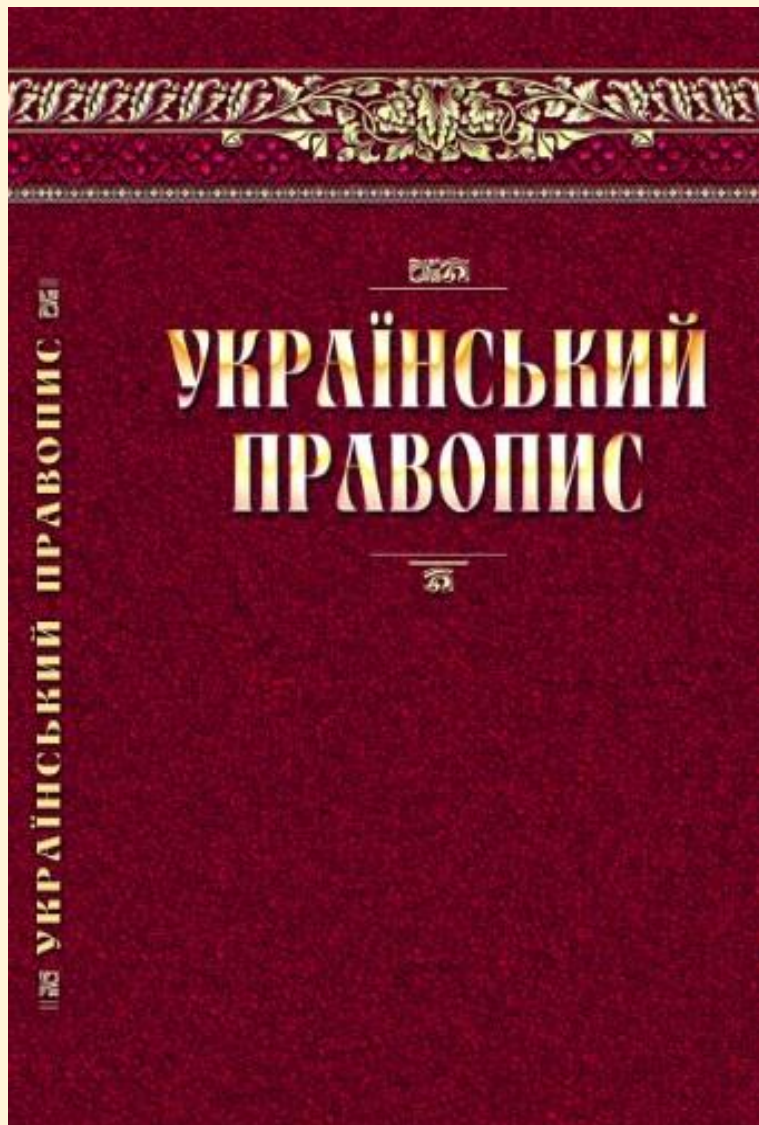
Дотримання мовних норм сприяє чіткості формулювання, точності викладу, зрозумілості тексту процесуального документа (С. Єрмоленко).

Не помиляється лише той, хто нічого не робить. Не бійтеся помилятися – бійтеся повторювати помилки.

Теодор Рузвельт

Тема 1. Орфографічне та пунктуаційне оформлення процесуальних документів

22 травня 2024 року
закінчився п'ятирічний
перехідний період, протягом
якого діяли як старі, так і нові
норми Українського правопису

2025 рік ?

Урядовий портал

Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України

Уряд і органи влади Послуги Діяльність Рішення Уряду Для громадськості Прес-центр

Новини Уряду **Новини органів влади** Виступи

УСІ ТЕМИ

АНТИКОРУПЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

БУДІВНИЦТВО

14:21, 01 травня 2025

12:0

ЗАКОНОПРОЕКТИ

01 травня 2025

12:37

Новий законопроект (№ 13246)

Проект Закону про інвестиційні фонди

01 травня 2025

12:37

Новий законопроект (№ 13247)

Проект Закону про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо інвестиційних фондів

Чергування звуків [о], [е] з [і] у назвах населених пунктів

Богодух^ів – Богодух^ова,
богодух^івський

Кан^ів – Кан^ева, кан^івський

Чугу^їв – Чугу^єва, чугу^ївський

Бердич^ів – Бердич^ева,
бердич^івський

Ржищ^ів – Ржищ^ева, ржищ^івський

Борисп^іль – Борисп^оля,
борисп^ільський

АЛЕ:

Мелітоп^оль – Мелітоп^оля,
мелітоп^ольський

Маріуп^оль – Маріуп^оля –
маріуп^ольський

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ ПОРТАЛ

“Словники України” online

Словозміна

бердичів

пошук

Реєстр	
Бердіхів	
бердіхівський	
бёрдицький	
Бёрдичі	
Бердичів	
бердичівський	
бердиш	
Бердишине	
бёрдишинський	
Бердівщина	
бёрдівшинський	
бёрдний	
Бёрдник	

Бердичів – іменник чоловічого роду

(місто в Україні)

відмінок	однина	множина
називний	Бердичів	
родовий	Бердичева	
давальний	Бердичеву	
знахідний	Бердичів	
орудний	Бердичевом	
місцевий	на/у Бердичеві, по Бердичеву	
кличний	Бердичеве*	

Ржищевський міський суд Київської області

Судовий збір

Електронний сервіс

Останні новини

22 січня 2025 року відбулися загальні збори суддів Ржищевського міського суду Київської області щодо підсумків роботи суду у 2024 році.

22 січня 2025 року об 12 годині 00 хвилин у приміщенні Ржищівського міського суду Київської області за адресою: Київська область, м. Ржищів, вул. Соборна, 87, відбудуться

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ ПОРТАЛ

“Словники України” online

Словозміна

Рж^іщ^ів – іменник чоловічого роду
(селище в Україні)

Ржищів

пошук

Реєстр	
рж^ання	
рж^ати	с
Рж^ев	
рж^евський	
Рж^іщ^ів	
рж^іщ^івський	
рж^інатий	

відмінок	однина	множина
називний	Рж ^і щ ^і в	
родовий	Рж ^і щ ^і ева	
давальний	Рж ^і щ ^і еву	
знахідний	Рж ^і щ ^і в	
орудний	Рж ^і щ ^і евом	
місцевий	на/у Рж ^і щ ^і еві, по Рж ^і щ ^і еву	
кличний	Рж ^і щ ^і еве*	

Провадження № 2

УХВАЛА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

20 січня 2025 року Ржищівський міський суд Київської області в складі:

Позиційні чергування У-В

- У** Єдиному реєстрі досудових розслідувань – достовірність відображення **В** Єдиному реєстрі досудових розслідувань відомостей щодо...
- Захисник звернув**ся** до суду **з** апеляційною скаргою, **у** якій просить...
- У** позовній заяві – **В** оскаржуваній ухвалі
- У** КПК України (у **к**а пе ка) – **В** НБУ (в **е**н бе у)
- 12 липня 2024 р. **В** Хмельницькому окружному адміністративному суді
- Заява про неможливість участі **В** судовому засіданні – клопотання про дослідження речових доказів **у** суді – Заперечення на клопотання про обрання запобіжного заходу **у** вигляді застави
- Суд **у**важає, що...; Суд **у**становив, що... – Під час досудового розслідування **В**становлено...

АЛЕ: **у** зв'язку з, **у** **ф**оє, **У**довиченко і **В**довиченко, **у**дача і **в**дача, **у**права і **в**права, **в**лада, **у**каз, **у**льтиматум.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС, С. 25–28

Позиційні чергування І-Й

- Імовірність скоєння злочину
- Не повідомлено про місце, дату **й** час судового засідання
- Позовна заява про відшкодування майнової **і** (**та**) моральної шкоди – підозрювана особа **і** її захисник – ОСОБА 1 створював **і** поширював матеріали, **у** яких міститься виправдовування **й** визнання...
- Про це **й**деться **в** рішенні ЄСПЛ – Тобто тут **і**деться про обмеження права власності **й** права на підприємницьку діяльність

АЛЕ: позивачі **і** відповідачі, усне **і** писемне професійне мовлення

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС, С. 28–29

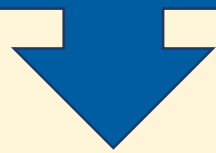
Позиційні чергування З-ІЗ-ЗІ

- Згідно **з** рішенням суду
- Згідно **зі (із) ст.** 123 КПК України
- Згідно **із ч.** 3 ст. 123 КПК України
- Згідно **із Законом** України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»
- Ознайомитися **із** журналом судового засідання
- Ознайомитися **з** матеріалами справи
- Обвинувальний акт із додатками до нього
- З** огляду на...
- З** постанови суду...
- З** протоколу допиту
- Із** цією позицією суду апеляційної інстанції погодитися не можу

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС, С. 29–31

Чергування постфіксів -ся – -сь та дієслівних форм на -ти – -ть

У діловому писемному мовленні потрібно вживати лише дієслівні форми на **-ти** та дієслова з постфіксом **-ся** (після суфікса інфінітива, закінчень усіх форм минулого часу та закінчень 1-ї особи однини, множини й 2-ї особи множини майбутнього часу доконаного й недоконаного виду):

нада**ти** підозрюваному доступ до матеріалів
досудового розслідування,
ознайоми**ся** з матеріалами справи

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС, С. 151, 153

Заявник може надавати будь-які додаткові матеріали, що сприяють...

Погоджуюся з транслітерацією українського алфавіту латиницею...

Помилки

- ❑ 28 січня 2015 року **Хмельницьким окружним адміністративним судом** винесено рішення по справі №000 за позовом Державної Податкової Інспекції у м. Хмельницькому Головного Управління Міндоходів у Хмельницькій області (ДПІ у м. Хмельницькому) до Середи Ганни Михайлівни про стягнення податкового боргу.
- ❑ Таким чином, під час продажу 04.08.2020 ПАТ «КБ «НАДРА» права вимоги ТОВ "ФК"ДНІПРОФІНАНСГРУП" та в подальшому 20.08.2020 ТОВ «ФІНАНС ПРОПЕРТІ ГРУПП» до боржників Кушнір В. О., Якимова М. М. банк вже втратив право...
- ❑ публічне акціонерне товариство комерційний банк «НАДРА»

Особливості правопису власних назв

Господарський суд Хмельницької області – господарський суд
Управління Міністерства внутрішніх справ України в Хмельницькій області –
Головне управління Держгеокадастру у Хмельницькій області,
повідомили в управлінні

Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого
органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) –
наказ директора департаменту

Садове товариство «Калина» – садове товариство

Приватне акціонерне товариство «Національна енергетична компанія
“Укренерго”» – Укренерго

почесне звання «Заслужений юрист України» – заслужений юрист України

§ 54. Назви органів влади, установ, організацій, товариств, партій, об'єднань, підприємств, фірм, агентств

1. В офіційних складених назвах органів влади, установ і організацій, товариств і об'єднань з великої букви пишемо перше слово і всі власні назви, що входять до складу цих назв: *Міністерство освіти і науки України, Рада Європи, Рада національної безпеки та оборони України, Управління освіти Шевченківської в місті Києві державної адміністрації, Прокуратура міста Києва, Апеляційний суд Закарпатської області, Федерація незалежних профспілок України, Збройні сили України, Міжнародна асоціація українців, Національний банк України, Меджліс кримськотатарського народу, Товариство винахідників та раціоналізаторів України, Організація еко-*

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС, С. 84–86

4. У назвах промислових і торгових підприємств, фінансових організацій, товариств, фірм, організаційно-правових форм тощо початкове слово, що є складником цих назв, пишемо з великої букви. Так само пишемо перше слово взятої в лапки символічної (умовної) назви та власні назви: *Київська фабрика іграшок, Харківський тракторний завод, Виробниче акціо-*

84

нерне товариство «Поліграфкніга», Публічне акціонерне товариство «Вінницький універмаг», банк «Південний», Центральний автовокзал, Комунальне підприємство «Київблагоустрій», Садове товариство «Лісова поляна», Об'єднання співмешканців багатоквартирних будінків «Наш дім».

5. У назвах, що складаються із родового найменування і найменування в лапках, родове найменування пишемо з малої букви, у найменуванні в лапках з великої букви пишемо перше (або єдине слово) і власні назви: *видавництво «Ранок», готель «Дніпро», завод «Фармак», кінотеатр «Київська Русь», магазин «Ярослав», оркестр «Віртуози Києва», ресторан «Либідь», спортивний клуб «Сокіл», фірма «Імідж».*

Примітка 1. Назви іноземних компаній, фірм тощо звичайно подаємо кирилицею: *концёрн «Фольксваген», компанія «Данон»*. Проте на практиці використовують написання латиницею: *компанія «Microsoft», транснаціональна корпорація «Jysk»*.

Примітка 2. За традицією з великої букви пишемо всі слова в назвах: *Європейський Союз, Ліга Націй, Організація Об'єднаних Націй* та ін.

Примітка 3. У назвах інформаційних агентств усі слова, крім родового найменування, пишемо з великої букви й без лапок: *агентство Інтерфакс-Азербайджан, агентство Сінхуа, агентство Українські Національні Новини, агентство Франс Пресс*.

Примітка 4. З малої букви пишемо традиційні, неофіційні назви законодавчих, державних, представницьких органів, органів міжнародних організацій, які періодично скликаються: *бундесрат, джирга, меджліс, конгрес, ландтаг, національні збори, парламент, сейм, сенат, стортинг*.

Примітка 5. З малої букви пишемо назви закладів, організацій, органів влади і т. ін., ужиті у множині: *інститути Національної академії наук України, комітети Верховної Ради України, міністерства України*.

6. Назви частин, відділів, відділень, секторів та інших підрозділів установ, організацій, а також слова *актив, збори, з'їзд, конференція, президія, рада* (інституту тощо), *сесія, симпозіум* пишемо з малої букви: *відділ загального мовознавства Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, кафедра*

Допоможіть колегам виправити недогляди.

АНАЛІТИКА

НОВИНИ

КОНТАКТИ

ENG

Ми — адвокатське об'єднання AZONES, яке працює заради справедливості

Наша команда

Адвокатське об'єднання BELPART має команду фахівців з усіх необхідних юридичних практик для захисту бізнеса.

Адвокатське об'єднання «Правда»

АО Правда – це команда адвокатів які мають високу кваліфікацію та багаторічний досвід роботи у різних сферах юриспруденції. Однак ми відрізняємось від інших юридичних компаній, адвокатів та юристів тим, що у нас є свої переваги.

Наші послуги

Адвокатське об'єднання GLG

Вирішення ваших юридичних задач

Про Нас

Адвокатське об'єднання Global Legal Group – це керуючі партнери

Команда "GLG" 3 роки допомагає вирішувати юридичні, адміністративні та кримінальні справи з фізичним та юридичним особам.

«18» лютого 2020 р.Секретареві Великої Палати
Верховного Суду

Шановний [REDACTED]

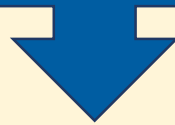
На Ваш лист-запит 390/0/2-20 від 10.02. 2020 р. із приводу оформлення документів надаємо такі відповіді:

1. Після появи в українській мові нового запозичення *Интернет* постало запитання, чи потрібно його поєднувати зі словом *мережа*. Узвичаїли вживання цього запозичення без слова *мережа*, тому що воно зайве, надлишкове, адже *Интернет* – це назва світової комп'ютерної мережі для обміну інформацією, об'єднання локальних і регіональних комп'ютерних мереж. Таке явище надлишковості в мовознавстві називають плеоназмом. Слово *Интернет* в українській літературній мові граматично освоєне як іменник чоловічого роду II відміни, відмінюваний за зразком іменників, що належать до цієї відміни. Отже, українською мовою правильно вживати так: *Транслювати перебіг судового засідання в Інтернеті*. Неправильно пишуть ті, хто не відмінює слово *Интернет*, напр.: *Транслювати перебіг судового засідання в Інтернет*, або бере його в лапки, напр.: *Транслювати перебіг судового засідання в мережі «Интернет»*.

2. Транслітеровані компоненти складених назв установ, організацій, підприємств потрібно брати в лапки і перше слово та власну назву, якщо вона є в їхньому складі, писати з великої букви (див.: Український правопис. Київ. Наукова думка, 2019. § 54, п. 5, примітка 1): *Товариство з обмеженою відповідальністю «Інсігнія резорт»*; компанія *«Тікон бізнес ЛТД»*; *Товариство з обмеженою відповідальністю «Пром індастріз груп»*; *Товариство з обмеженою відповідальністю «Сокар енерджі Україна»*.

3. В офіційно-діловому вжитку потрібно вживати разом родову і видову назви видань, до того ж видову треба брати в лапки, що зумовлено потребою

Назви марок виробів

смартфон «Самсунг» і
смартфон «Samsung»

легковий автомобіль «Тойота Прадо» і
легковий автомобіль «Toyota Prado»

легковий автомобіль «Ауді А6» і
легковий автомобіль «Audi A6»

Назви документів

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон)

закон про адвокатуру та адвокатську діяльність

проект закону України «Про мобілізацію»

закони України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про
судоустрій і статус суддів»

Інструкція з діловодства у регіональних органах
адвокатського самоврядування

рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 січня 2024 р.

«Про затвердження Положення про Державний реєстр санкцій»

наказ директора ТОВ «Світ»

Допоможіть колезі виправити недогляди.

З 03.07.2001 по 17.10.2011 я працював в російській федерації та отримував заробітну плату, розмір якої дозволяв придбати нерухомість в Україні (копія трудової книжки є в матеріалах справи, а.с. 64).

Написання назв *російська федерація, росія, москва та ін.*

Головна

Про інститут

Відділи та наукові групи

Ради, комітети, комісії

Періодичні видання

Офіційна позиція Інституту української мови НАН України

22.09.2023

Інститут української мови > Новини > Офіційна позиція Інституту української мови НАН України

Згідно із чинним «Українським правописом» в *офіційно-діловому та науковому стилях* сучасної української літературної мови (у текстах законів, постанов, наукових праць і под.) слова *Росія, РФ, Московія, Московське царство, Російська імперія* потрібно писати з великої букви (див.: Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019. п. 6. 8 § 50).

Уважаємо допустимим написання з малої літери слів *росія, рф, московія, московське царство, російська імперія* в текстах *публіцистичного та художнього стилів* зі стилістичною настановою.

0 ПОШИРИТИ

© Кабиш О. О., 2025

Правопис слів разом і з дефісом

сканкопія
штрихкод
дрескод
відеозапис
вебсайт
мінібар
смартквартира
відеочат
топменеджер
пресцентр
відеоконференцзв'язок

ДНК-експертиза
PIN-код
QR-код
онлайн-засідання
інтернет-провайдер
прем'єр-міністр
віцепрем'єр-міністр
суші-бар

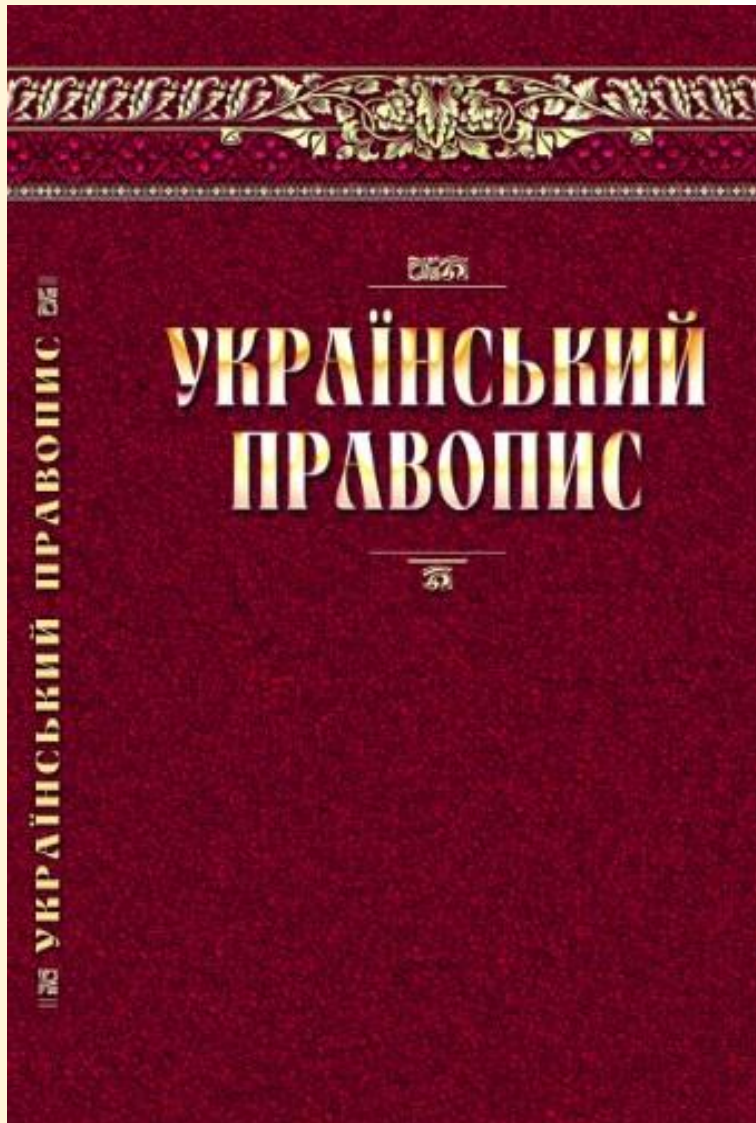
УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС, С. 46–51
(загальні правила правопису складних слів)

Правопис слів разом і з дефісом

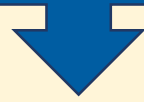
5. Р а з о м пишемо:

1) складноскорочені слова (мішані та складові аббревіатури) й похідні від них: *адмінресурс, адмінреформа, академвідпустка, багатвечір, бухоблік, власкор, виконроб, держмісто, держустанова, елітжитло, епідемситуація, інвалюта, інофірма, інвестпроєкт, інтербригада, інформповідомлення, інформцентр, Кабмін, Київзеленбуд, комбат* (комбатівський), *лісгосп, медперсонал, мультфільм, нардєп, Нацбанк, ощадкніжка, профспілка* (профспілковий), *Святвечір, соцзабезпечення, соцстрах* (соцстрахівський), *спецвітуск, спецзавдання, спортмайданчик, фармпрепарат, штрихкод*;

2) слова з першими часто вживаними іншомовними частинами на голосний і приголосний: *абро-, авіа-, авто-* ('само', 'автоматичний'), *агро-, аеро-, аква-, алко-, арт-, астро-, аудіо-, біо-, боди-, боді-* (перед голосним), *веб-, геліо-, гео-, гідро-, дендро-, екзо-, еко-, економ-, етно-, євро-, зоо-, ізо-, кібер-, мета-, метео-, моно-, мото-, нарко-, нео-, онко-, палео-, пан-, пара-, поп-, прес-, псевдо-, смарт-, соціо-, теле-, фіто-, фолк-* (фольк-), *фоно-* та ін.: *аброморфема; авіарейс; автовідповідач; агробізнес; аерометод; акватехніка; алкотест; артрінок; астрокорекція; аудіоальбом; біоцикл; бодіарт, бодибілдінг; вебсторінка; геліоцентр; геополітика; гідропарк; дендропарк; екопродукти; економклас; етногурт; єврозона; євроремонт; зоосад; кібермашина; метамова; метеостанція; моновістава; мотокрос; наркобізнес; неомодерніст; онколікарня; панамериканський; паранаука, паранормальний; попгурт, попмузика; пресконференція; псевдогромадянський, псевдонаука; смартгодинник, смарткарта; соціосфера;*

Допоможіть колезі виправити недогляди.

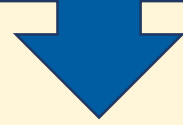

Інформація з офіційного веб-сайту Укрпошти про відстеження поштового відправлення...

Згідно розміщеної на офіційному веб-сайті судова влада та Єдиному державному реєстрі судових рішень інформації ...

Числівниково-буквені найменування будинків, корпусів, поштових відділень та ін.

- просп. Оболонський, 36А
- просп. Оболонський, 36 а

З дефісом пишемо числівниково-буквені найменування класів, будинків, корпусів, поштових відділень та ін.:
просп. Оболонський, 36-А, корпус 1-Б, Київ-214,
7-А клас.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС, С. 51

Цифри з літерними нароцненнями і без них

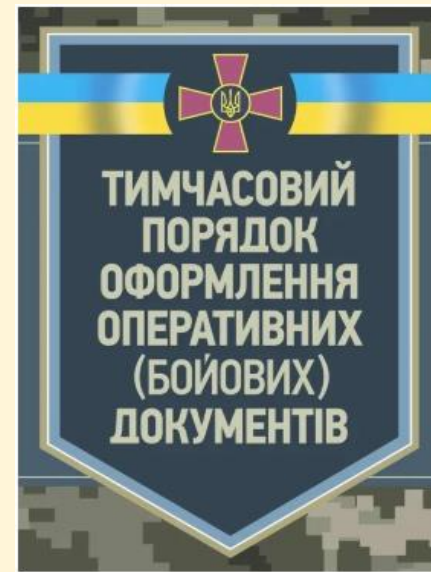
- ❑ на **17-му** поверсі, **1-й** примірник, **2-ге** слухання, **3-тє** видання, на **27-му** кілометрі, у **3—8-му** пунктах угоди

АЛЕ:

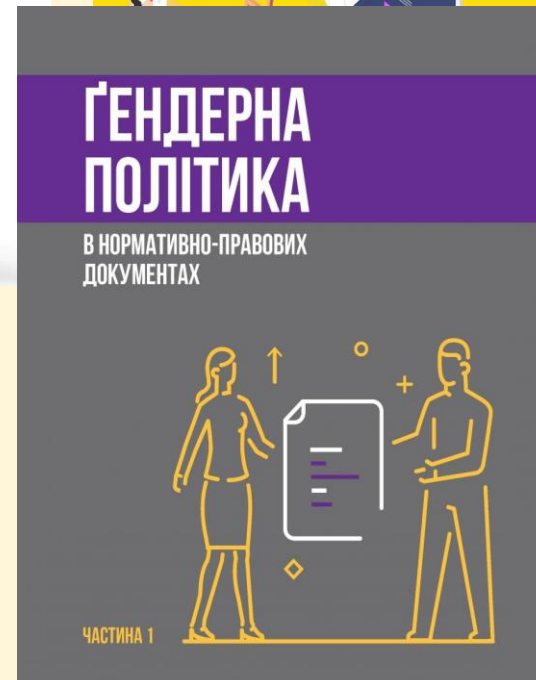
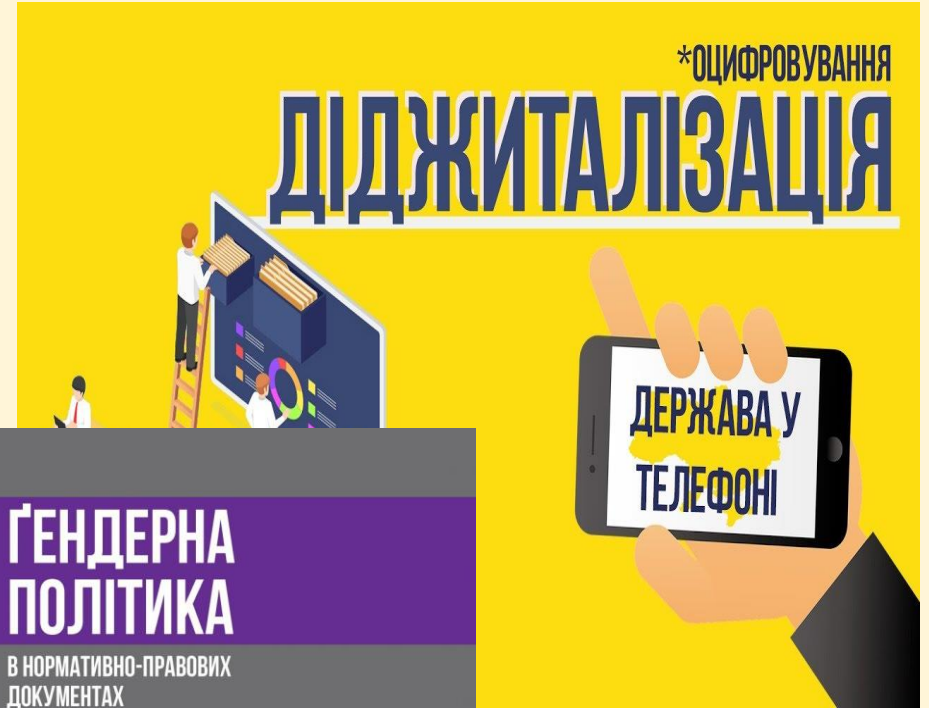
- ❑ на **11** сторінках
- ❑ у **I** кварталі 2025 року
- ❑ згідно зі **статтею 125** ЦПК України
- ❑ **1** зенітний ракетний дивізіон **211** зенітної ракетної бригади (полку) ПвК «Центр»

**1-ша колона
радіоприймач 2-го класу**

Знайдіть орфографічні помилки.

Запам'ятайте!

❑ диджиталізація

Букву **И** пишемо в загальних назвах після приголосних **д, т, з (дз), с, ц, ж (дж), ч, ш, р** перед наступним приголосним (крім й).

(УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС, С. 160)

❑ бодикамера, але
бодіарт

Разом пишемо слова з першими часто вживаними іншомовними частинами на голосний і приголосний.

(УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС, С. 48)

❑ фітнес-клуб (фітнес – самостійне слово)

❑ гендерний

Букву **г** пишемо в загальних назвах іншомовного походження на місці **h, g**.

(УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС, С. 12)

Графічні скорочення

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

Інформація та документація

**БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОПИС
СКОРОЧЕННЯ СЛІВ
І СЛОВСПОЛУЧЕНЬ
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

Загальні вимоги та правила
(ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ)

ДСТУ 3582:2013

Видання офіційне

БЗ № 3—6—2013/179

Скорочують слова, що належать до різних частин мови.

Одне й те саме скорочення слова застосовують для всіх його граматичних форм незалежно від роду, числа, відмінка й часу.

Для скорочування слів застосовують методи відсікання, стягування або їхнього поєднання.

Відсікання – скорочування слова відкиданням кінцевої частин слова (після скорочення ставлять крапку): **копійка / копійки – коп.**

Стягування – скорочування слова вибіркоким пропусканням приголосних та голосних букв (після скорочення крапки не ставлять): **гривня / гривні – грн .**

ДСТУ 3582:2013

Графічні скорочення

З крапкою

вул. – вулиця

пров. – провулок

бульв. – бульвар

просп. – проспект

пл. – площа

З дефісом

р-н – район

с-ще – селище

Без крапки

грн – гривня

смт – селище міського типу

млн – мільйон

год – година

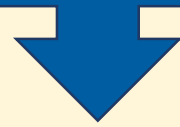
хв – хвилина

Зі скісною рисою

км/год – кілометрів на годину

п/в – поштове відділення

Графічні скорочення

пп. — пани, панове; параграфи; пункти

підп., п.п. — підпункт, підпункти

рр. — роки

тт. — томи

ст. — стаття, статті

ч. — частина

частини

Велика буква в особливому стилістичному вживанні

З **ВЕЛИКОЇ БУКВИ** пишемо займенники **Ви, Ваш** як форму ввічливості у звертанні **до однієї конкретної особи** в листах, офіційних документах тощо:

Повідомляємо Вам..., Вітаємо Вас...

Шановні колеги!
Вітаю **вас** із Днем юриста!

Уживання розділових знаків (типові помилки)

07.10.2024 представник Пиво В. О. – адвокат Петренко П. П. ? отримала копію заочного рішення Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 08.05.2014...

УКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВОПИС, С. 234

07.10.2024 представник Пиво В. О. – адвокат Петренко П. П. – отримала копію заочного рішення Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 08.05.2014...

07.10.2024 представник Пиво В. О., адвокат Петренко П. П., отримала копію заочного рішення Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 08.05.2014...

Уживання розділових знаків (типові помилки)

Оскільки в період з 1995 **по** 2010 рік я проживав та працював в **росії**, зароблені кошти я передавав/привозив/переказував моєму брату, Іваненку Олександрю Васильовичу, який сплачував їх від мого імені...

Оскільки **з** 1995 **до** 2010 року я проживав та працював в **Росії**, зароблені кошти я передавав / привозив / переказував моєму братові, Іваненку Олександрю Васильовичу, який сплачував їх від мого імені...

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС, С. 248–249
(скісна риска)

Уживання розділових знаків (типові помилки)

На підставі **вище викладеного**, керуючись ч. **285-288, 352-354** ЦПК України, **-**

ПРОШУ СУД:

- поновити мені **?** Іванову Олександрову Дмитровичу, строк на апеляційне оскарження ухвали Рівненського районного суду від **09.12.2019 року** по справі **№000** за позовом Іванової Лідії Петрівни до Іванова Олександра Дмитровича про визнання права власності на земельну ділянку;

- ...

На підставі **викладеного**, керуючись ч. **285–288, 352–354** ЦПК України, **—**

ПРОШУ СУД:

— поновити мені **,** Іванову Олександрову Дмитровичу, строк на апеляційне оскарження ухвали Рівненського районного суду від **09.12.2019** у справі **№ 000** за позовом Іванової Лідії Петрівни до Іванова Олександра Дмитровича про визнання права власності на земельну ділянку;

— ...

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС, С. 255–256
(правила рубрикації тексту)

Уживання розділових знаків (типові помилки)

Недоведеність обставин, на наявності яких наполягає позивач **=** є підставою для відмови **у** позові, а якщо на тому наполягає відповідач **-** для відхилення його заперечень проти позову.

Недоведеність обставин, на наявності яких наполягає позивач **₂** є підставою для відмови **в** позові, а якщо на тому наполягає відповідач **—** для відхилення його заперечень проти позову.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС, С. 234

Оформлення цитат

Велика Палата Верховного Суду у постанові від 08 лютого 2022 року у справі №2-7763/10, зазначила, **що:** «Стадія виконавчого провадження як завершальна стадія судового процесу має встановлені строкові межі...».

Велика Палата Верховного Суду в постанові від 08 лютого 2022 року у справі № 2-7763/10 зазначила, **що** «стадія виконавчого провадження як завершальна стадія судового процесу має встановлені строкові межі...».

Велика Палата Верховного Суду в постанові від 08 лютого 2022 року у справі № 2-7763/10 зазначила: «Стадія виконавчого провадження як завершальна стадія судового процесу має встановлені строкові межі...».

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС,
С. 253–254

Не бувають вставними слова

відтак, тобто, також, оскільки,
навіть, особливо,
приблизно, водночас, передусім, насамперед

Тякож в оскаржуваному рішенні не було враховано правових висновків Верховного Суду щодо застосування вказаної норми права до спірних правовідносин.

Відтак ~~≠~~ ОТЖЕ.

← → ↻ sum20ua.com/?page=452&searchWord=відтак&wordid=13975 ☆ ○ ⋮

або ONLINE СЛОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ONLINE. ТОМИ 1-14(А-ПРЕФЕРЕНЦІЯ) ?

Керування Представлення Стаття Ілюстрації Вигляд статті

➤ Лінійне Ієрархічне Кольорова Чорно-біла Показати Приховати Колонки

відтак 🔍

- ВІДСУНУТИЙ
- ВІДСУНУТИСЯ
- ВІДСУРМІТИ
- ВІДСУТНІЙ
- ВІДСУТНІСТЬ
- ВІДСЬОГОДНІ
- ВІДСЬОРБАТИ
- ВІДСЬОРБНУТИ
- ВІДСЬОРБУВАТИ
- ВІДСЮРЧАТИ
- ВІДСЯКАТИСЯ
- ВІДСЯКНУТИСЯ
- ВІДСЯКУВАТИСЯ
- ВІДАВА́ННЯ
- ВІДАВА́ТИ
- ВІДАК**
- ВІДАЛИЙ
- ВІДА́ЛИНА
- ВІДА́ЛЬ

Сторінка 453 із 2761 ↻

Реєстр

ВІДА́К, *присл.* Після чого-небудь; потім, згодом, далі. *Зупинився [жандарм] перед самою печерою..., а відтак раптом пхнув колоду багнетом (І. Франко); Ще з рік [Іван] так походив, а відтак оженився (М. Коцюбинський); Було жаль покидати домну, покидати в останні тижні, коли вона ось-ось стане на сушіння, а відтак хлюпне перший чавун (О. Гуреїв).*

Відтак ТОВ «Світ» уклало договір про постачання продукції...

ОТЖЕ – вставне слово і сполучник:

- ✓ **Отже**, Опацька Л. Д. має право на поновлення строку на касаційне оскарження постанови Хмельницького апеляційного суду від 08.10.2021 у справі № 000.
- ✓ Українська мова є державною мовою, **отже** мовою судочинства, освіти, культури...

ТОБТО — пояснювальний сполучник, а не вставне слово:

- ✓ **Тобто** суд першої інстанції не визнав моїх прав як фізичної особи на користування пільгами.
- ✓ 26 червня 2022 року, **тобто** поза межами строків досудового розслідування, було складено, затверджено та направлено до суду обвинувальний акт щодо Іваненка І. І. (т. 1, а. с. 3–23, 45).

ПРОТЕ, ОДНАК – протиставні сполучники та вставні слова

- ✓ **Проте** наведене свідчить, що ухвала суду апеляційної інстанції не відповідає вимогам ЦПК України.
- ✓ Петрук П. П. заявив клопотання про залучення захисника, **проте** зауважив, що...
- ✓ Обвинувачений, **проте**, зізнався, що...

ПЕРЕДУСІМ, НАСАМПЕРЕД – не вставні слова, а прислівники та пояснювальні сполучники:

Справедливе застосування норм права передбачає передусім недискримінаційний підхід та неупередженість.

Насамперед суд не повідомив свідка про день, час і місце розгляду клопотання захисника.

ЗОКРЕМА – вставне слово і пояснювально-виокремлювальний сполучник:

Зокрема, є незаконними твердження суду, що судову будівельно-технічну експертизу провела неуповноважена особа.

Правочин, зокрема договір, є однією з найпоширеніших підстав виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин у системі юридичних фактів.

Перед словом **тощо**, яке вказує на гіпотетичне продовження переліку, **КОМИ НЕ СТАВИМО.**

Оформлення цифрової інформації в текстах документів

- ❑ однозначні числа: подано у *двох* примірниках
- ❑ складні та складені числівники: подано *24* заяви
- ❑ часові межі: за *два* місяці до закінчення строку дії контракту
- ❑ два числівники зі значенням приблизності або певних числових меж: *2 – 3* місяці
- ❑ рік, що не збігається з календарним: у *2019/2020* н. р.
- ❑ цифри на позначення часових, кількісних меж: у *2022–2024* роках, на сторінках *4–10*, у статтях *24–26*

**Тема 2. Лексико-семантичні і
граматична тонкощі
процесуальних документів**

**НАСТУПНИЙ
ВІРНИЙ
ДАНИЙ
ВІДСУТНІЙ
ВІДНОСИТИСЯ
ВІДНОСИНИ**

**ВИНОСИТИ
ВИХОДИТИ
ЗАВІРИТИ
ЗНАХОДИТИСЯ
ПРИЙМАТИ**

наступна зупинка

суд установив

наступне

суд дійшов наступних

висновків

Суд дійшов
таких висновків

Суд установив **(таке)**

з **таких** підстав

вірний друг

вірна правова
позиція

суд **невірно**
застосував норми...

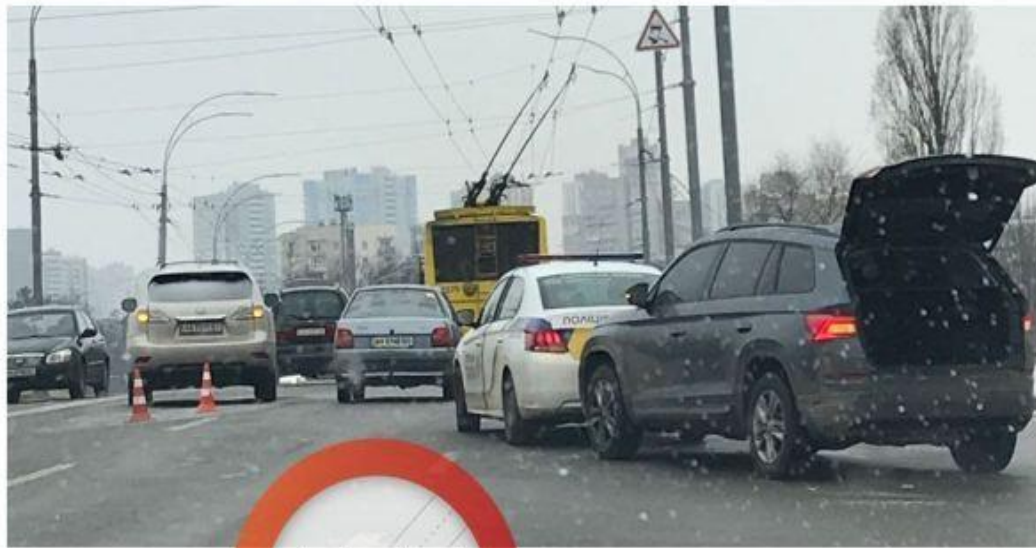
правильна
правова позиція

суд неправильно
застосував
норми...

зустрічаються
друзі

зустрічаються
випадки

трапляються
випадки,
недоліки,
помилки,
ДТП,
прорахунки

даний – який хтось
дав (від давати)

у **даній** справі

у **даному** випадку

у **цій** справі

у **цьому** разі

ВИНЕСТИ СМІТТЯ

ВИНЕСТИ рішення
(постанову, ухвалу)

УХВАЛИТИ рішення
(постанову),
ПОСТАНОВИТИ ухвалу

порушити **питання**

поставити **питання**
поставити **запитання**
(запитати)

ВИХОДИТИ на вулицю

суд **ВИХОДИВ** із закону
ВИХОДЯЧИ з обставин
справи

суд **керувався** законом

зважаючи (з огляду) на
обставини справи

Запам'ятайте!

При прийнятті ухвали суд **виходив** з...

ЗВІДКИ ВИХОДИВ СУД???!

**Постановляючи ухвалу, суд
керувався...**

**Постановляючи ухвалу, суд
брав до уваги...**

ВІДНОСИТЬСЯ до територіальної підсудності

ВІДНОСИТИСЯ

листя відноситься вітром,
А відноситься до В, як С до D

СТАВИТИСЯ

ставитися з повагою,
вороже ставитися

належить до територіальної підсудності

ряд парт

**наявність у
засудженого **ряду**
захворювань**

Відповідно до контексту – низка, кілька, декілька, багато, чимало; певний, такий (якщо далі щось перераховуємо).

Невірний підпис

сертифікат відсутній в реєстрі

Як обійти цю помилку?

- у позовній заяві **відсутні** обґрунтовані доводи
- у діях обвинуваченого **відсутній** склад інкримінованого кримінального правопорушення
- у позовній заяві **немає** обґрунтованих доводів
- у діях обвинуваченого **немає** складу інкримінованого кримінального правопорушення

відсутній захисник
обвинуваченого

Немає (бракує) доказів

тягне за собою валізу

~~тягне за~~

~~собою~~ відповідальність,
установлену законом

має наслідком (що), веде (до чого),
призводить (до чого), спричиняє (що)

знаходиться на тимчасово окупованій території України

перебуває / проживає на тимчасово окупованій території України (про людей)

Знаходитися —
бути виявленим у результаті розшуків; відшукуватися.

Запам'ятайте!

РОС. НАХОДИТЬСЯ

розташовуватися, лежати — про географічне положення
міститися — входити до складу, бути всередині
перебувати — у якому-небудь місці (про людей)
стояти — у якому-небудь місці (про транспорт)
бути — у загальному значенні

- перебувати на примусовому лікуванні
- бути в небезпеці, бути в користуванні
- розташовуватися (розміщуватися) на території
- автомобіль стоїть біля будинку
- у документі міститься інформація
- документи зберігають в архіві

Уживають

Адресу мою вказано **вірно**: с. Понора, вул. Шевченка, буд.18.

З твердженням прокурора не погоджую**сь** з огляду на **наступне**:...

Розгляд **даної** касаційної скарги має істотне значення для формування єдиної **правозастосовчої** практики.

Рекомендовано

Мою адресу вказано **правильно**: вул. Шевченка, буд. 18, с. Понора.

З твердженням прокурора не погоджую**ся** з огляду на **таке**:...

Розгляд **цієї** касаційної скарги має істотне значення для формування єдиної **правозастосовної** практики.

Запам'ятайте!

- ❑ **вірний** товариш, **вірний** присязі, **невірний** чоловік, **але** правильна правова позиція, **неправильно** застосовано норми матеріального права
- ❑ **наступне** судове засідання, **наступний** етап провадження за скаргою, **але** з'ясувати **таке**, повідомити **таке**, установити **таке**
- ❑ база **даних**, персональні **дані**, **дана** Богом земля (яку **дав** Бог), **але** ця справа, у **цій (такій)** ситуації, **ця** (означена, окреслена, названа, згадана) проблема, у **цьому (такому)** разі (*якщо йдеться про можливість якихось подій*), у **цьому (такому)** випадку (якщо говоримо про конкретну подію в минулому, теперішньому чи майбутньому)

Уживають

Вважаю, що **ухвала** апеляційного суду **винесена** з істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону.

12.07.2023 року в **рамках** досудового провадження **відносно** мого клієнта **прийнято** постанову про визнання та долучення до матеріалів провадження речових доказів, а саме: ...

У межах **даного** провадження **вжито заходи** примусового виконання рішення...

у рамках висять картини на стіні

Рекомендовано

Уважаю, що **ухвалу** апеляційного суду **постановлено** з істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону.

12.07.2023 в **межах** досудового провадження **стосовно (щодо)** мого клієнта **ухвалено** постанову про визнання та долучення до матеріалів провадження речових доказів, а саме: ...

У межах **цього** провадження **вжито заходів** примусового виконання рішення...

Уживають

Залишаючи мою заяву без руху? Рівненський районний суд **виходив** з того, що **мною не зазначено причини неявки в судове засідання, не надано докази...**

У матеріалах справи **відсутні** докази вручення мені копії рішення суду.

У діях обвинуваченого **відсутній** склад інкримінованого йому кримінального правопорушення.

Рекомендовано

Залишаючи мою заяву без руху, Рівненський районний суд **керувався** тим, що я **не зазначив (не вказав) причин неприбуття (нез'явлення) в судове засідання, не надав доказів...**

У матеріалах справи **немає** доказів вручення мені копії рішення суду.

У діях обвинуваченого **немає** складу інкримінованого йому кримінального правопорушення.

Запам'ятайте!

- ❑ виходити із суду (*ідеться про процес ходіння*), **але** керуватися законом
- ❑ виходячи з дому, не забувайте вимикати світло, **але** зважаючи (з огляду) на обставини справи
- ❑ відсутні свідки (*ідеться про людей*), **але** немає (бракує) доказів
- ❑ за відсутності (без) свідків, **але** за браком доказів, через брак доказів; якщо немає (бракує) доказів

Уживають

Вказані обставини вплинули на погіршення моїх **відносин** з **оточуючими людьми...**

Рекомендовано

Указані обставини вплинули на погіршення моїх **стосунків** з **оточенням...**

- ❑ міжнародні **відносини** , **але** **стосунки (взаємини)** з людьми
- ❑ **оточуючий** (калька) – навколишній, довколишній, навкрузний; той, що оточує; присутні, близькі, прибічники; (світ) довкілля; (люди) оточення

Уживають

Так як повний текст судового рішення складено 15.05.2023, а вручено представнику відповідача (адвокату Чайці О. М.) 22.05.2023, строк **подачі** апеляційної скарги обчислюється з дня **складання** повного тексту судового рішення.

Рекомендовано

Оскільки повний текст судового рішення складено 15.05.2023, а вручено представник**ові** відповідача (адвокату Чайці О. М.) 22.05.2023, строк **подання** апеляційної скарги обчислюється з дня **складення** повного тексту судового рішення.

- так як (калька) – бо, через те що, тому що; оскільки
- громадянин**ові** Ковальцю, Сергі**єві** Олександровичу Ковальцю, Ковальц**єві** Сергію Олександровичу (див. *Український правопис*, с. 118 – 119)

Уживають

На виконання вимог ухвали Хмельницького апеляційного суду від від 29 листопада 2024 року **направляю** Вам уточнену апеляційну скаргу та примірники для всіх учасників провадження, а також **належним чином завірені** копії вироку Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області.

Рекомендовано

На виконання вимог ухвали Хмельницького апеляційного суду від від 29 листопада 2024 року **надсилаю** Вам уточнену апеляційну скаргу та примірники для всіх учасників провадження, а також **належно засвідчені** копії вироку Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області.

завірити в дружбі, **але** засвідчити копії документів

Уживають

06.07.2017 року Рівненським районним судом ухвалено заочне рішення по справі №000 за позовом про визнання права власності на земельну ділянку...

Ухвалою Хмельницького апеляційного суду від 26.09.2023 вирок Ярмолинецького районного суду Хмельницької області від 30.01.2023 відносно мене залишено без змін, а апеляційну скаргу прокурора – без задоволення (копія додається).

Стороною обвинувачення мені ставилось у вину...

Рекомендовано

06.07.2017 Рівненський районний суд ухвалив заочне рішення у справі № 000 за позовом про визнання права власності на земельну ділянку...

Хмельницький апеляційний суд своєю ухвалою від 26.09.2023 залишив без змін вирок Ярмолинецького районного суду Хмельницької області від 30.01.2023 стосовно (щодо) мене, а апеляційну скаргу прокурора – без задоволення (копію ухвали додаю).

Сторона обвинувачення ставила мені за провину...

Уживають

Не погоджуючись із заочним рішенням суду, 16.10.2019 року мною було подано заяву про перегляд заочного рішення Рівненського районного суду від 06.07.2017 року по справі №000 за позовом Іванової Лідії Петрівни до Іванова Олександра Дмитровича про...

23.02.2023 прокурор окружної прокуратури міста Хмельницького, не погоджуючись із вироком Ярмолинецького районного суду Хмельницької області від 30.01.2023, подав апеляційну скаргу...

Рекомендовано

Не погодившись із заочним рішенням суду, 16.10.2019 я подав заяву про перегляд заочного рішення Рівненського районного суду від 06.07.2017 у справі № 000 за позовом Іванової Лідії Петрівни до Іванова Олександра Дмитровича про...

23.02.2023 прокурор Окружної прокуратури міста Хмельницького, не погодившись із вироком Ярмолинецького районного суду Хмельницької області від 30.01.2023, подав апеляційну скаргу...

Запам'ятайте!

- ❑ **являтися** свідком у справі – **бути** свідком у справі (свідок у справі), **але являтися у сні**
- ❑ надано **в якості** доказу – надано **як** доказ, **але** погіршення **якості** життя потерпілої особи
- ❑ **привести у відповідність** до законодавства – узгодити із законодавством, **але привести** обвинуваченого на допит
- ❑ суд **вправі** вийти за межі... – суд **має право (може)** вийти за межі, **але у вправі** багато тексту
- ❑ **відношення** обвинуваченого до своїх дій – ставлення обвинуваченого до своїх дій, **але відношення** чисел і величин
- ❑ **приймати** участь, **приймати** до уваги – **брати** участь, **брати** до уваги, **але приймати** документи (подарунки, делегацію)

КАЛЬКИ

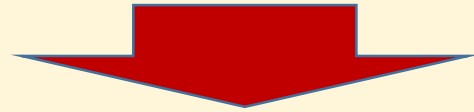
- таким чином
- у першу чергу, перш за все
- разом з тим, у той же час
- у свою чергу
- у силу чого *(якщо мовиться про причину)*
- у силу закону

НОРМАТИВНІ ВІДПОВІДНИКИ

- отже *(як підсумок)*, тож, тому
- насамперед, передусім, найперше
- водночас, саме тоді
- так само, також, зі свого боку, своєю чергою
- через що, з огляду на що
- на підставі закону, з огляду на закон

Суд призначив покарання...

~~При цьому~~ не врахував...

Водночас не врахував...

Також не врахував...

Проте не врахував...

Однак не врахував

(уживаємо відповідно до контексту)

Закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку

-а(-я)

документа
графіка
табеля
сертифіката
екрана
трамвая
балкона
конверта

-у(-ю)

кодексу
статуту
протоколу
плану
інтересу
конфлікту
коридору
зуму

Закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку

У низці іменників зміна закінчення, що ґрунтована на протиставленні конкретних та абстрактних іменників, а також іменників зі значенням сукупності, передає значення слова:

- акта (документ) – акту (дія);
- імейла (поштова електронна скринька) – імейлу (система електронної пошти);
- корпуса (тулуб) — корпусу (сукупне);
- ордера (документ) – ордеру (прикраса);
- оригінала (про людину) – оригіналу (перший примірник документа);
- рахунка (документ) – рахунку (дія, грошовий вклад);
- телефона (апарат) – телефону (вид зв'язку).

УКРАЇНСЬКИЙ МОВНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ ФОНД НАН УКРАЇНИ

КОРИСТУЙТЕСЬ ДОСТОВІРНИМИ СЛОВНИКАМИ!!!!

ПРО СИСТЕМУ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ ПОРТАЛ

“Словники України” online

табель

пошук

Реєстр

[габачнянський](#)

[Табачук](#)

[Табачукі](#)

[габачуківський](#)

[табель](#)

[табель-календар](#)

Словозміна

табель – іменник чоловічого роду

відмінок	однина	множина
називний	табель	табелі
родовий	табеля	табелів

Уживання віддієслівних іменників, що позначають дію, подію, наслідок події (результат)

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

Термінологічна робота

ЗАСАДИ І ПРАВИЛА РОЗРОБЛЕННЯ СТАНДАРТІВ НА ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

ДСТУ 3966:2009

Видання офіційне

Г.5 Деякі особливості утворення термінів в українській мові

Г.5.1 Іменники для позначання процесів і їхніх наслідків

Г.5.1.1 Українська мова, на відміну від російської, має властивість не тільки в дієсловах, а й у віддієслівних іменниках розрізняти назви незавершеного й завершеного процесів, а також їхніх наслідків. Російським дієсловам *изменяють* і *изменить* відповідає один російський іменник *изменение*, що позначає і незавершений процес, і завершений процес, і наслідок цього процесу (*продолжительность изменения, результат изменения* і *сравнение изменений*). Українською мовою маємо три іменники: *змінювання*, *змінення* та *зміна*. Тому треба правильно вживати ці іменники у словосполучах: *тривалість змінювання, результат змінення* та *порівнювання змін*. Те саме можна сказати про іменники *оцінювання*, *оцінення* й *оцінка*; *подавання*, *подання* й *подача*; *відбивання*, *відбиття* й *відбиток*; *деформування*, *здеформування* й *деформація*; *устатковування*, *устаткування* й *устаткування*; *розраховування*, *розрахування* й *розрахунок* та багато інших. Не всі українські дієслова мають три спільнокореневі іменники на позначення процесових понять. Іноді це два іменники: *спостерігання* та *спостереження*; *експертування* та *експертиза* тощо. Коли є паралельні форми дієслів (*розтягувати* та *розтягати*, *розроблювати* та *розробляти*), може бути чотири іменники: *розтягування* та *розтягання*, *розтягнення* й *розтяг*; *розроблювання* та *розроблення*, *розроблення* й *розробка*.

Іменники, утворені від дієслова недоконаного виду, характеризують незавершений процес, а іменники, утворені від дієслова доконаного виду, — завершений процес. Отже, потрібно розмежовувати терміни, що позначають такі процеси [2, с. 48, 116, 224, 227—242], [3, с. 407—415], [5, с. 83—104], [6, с. 61—66], [9, с. 29—30], [11, с. 34—37], [19, с. 930].

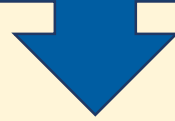
У деяких джерелах наведено слова, з якими треба сполучати іменники, що позначають незавершений і завершений процес [5, с. 99—102], [6, с. 86—87], [11, с. 37], [19, с. 930]. Так, треба писати *методи впровадження, правила обчислювання, але свідоцтво про впровадження, дата обчислення* тощо.

Так само треба правильно подавати ознаки, розрізняючи спільнокореневі віддієслівні прикметники та пасивні дієприкметники недоконаного та доконаного виду. Наприклад, *застосовна методика* (яку можна застосувати), *застосовувана методика* (яку застосовують) і *застосована методика* (яку застосували).

Г.5.1.2 Віддієслівні іменники на *-ння*, *-ття*, що позначають незавершений процес, потрібно вживати тільки в однині: *засоби охолодження, термін відвантажування, період спостерігання*.

Проте іменник, що позначає завершений процес, подають у множині, якщо обсяг виконуваних операцій певним чином визначено: *кількість розтягнень, серія досліджень корозієтривкості, унаслідок кількох покриттів* тощо.

Уживання віддієслівних іменників, що позначають дію, подію, наслідок події (результат)

ДІЯ (незавершений процес): використання внутрішнього переконання під час **оцінки оцінювання** доказів; особливості **оцінки оцінювання** доказів, отриманих під час дії воєнного стану; правила **оцінки оцінювання** доказів; критерії **оцінки оцінювання** доказів.

ПОДІЯ (завершений процес): після **оцінки оцінення** доказів суд...

НАСЛІДОК ПОДІЇ (результат): Найвищу **оцінку** від юридичної спільноти отримала НААУ.

Оцінка – наслідок, прийняте позначення якості знань і поведінки учнів / студентів; думка, міркування про якість, характер чогось: *Суд касаційної інстанції не має права досліджувати докази та **надавати їм оцінку (оцінювати їх)**.*

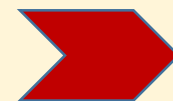
Не всі українські дієслова мають три спільнокореневі іменники на позначення процесових понять.

відбування

відбуття

експертування

експертиза

Відбування і відбуття покарання

Відбування

- початок строку **відбування** покарання
- умовно-дострокове звільнення від **відбування** покарання
- поведінка засудженого під час **відбування** покарання

Відбуття

- часткове **відбуття** покарання
- після **відбуття** покарання

Допоможіть колезі виправити недогляди.

Передача доказів здійснюється на підставі судового рішення з оформленням акту прийняття-передачі за формою згідно додатка у трьох примірниках.

Запам'ятайте!

Передача – не дія, а результат, переданий об'єкт, система.

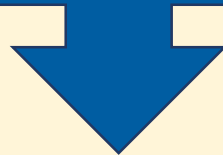
Передача – 1) те, що передають по радіо, телевізору; 2) те, що призначене для передавання в лікарню або в тюрму; 3) механізм, що передає рух від однієї частини машини, пристрою до іншої // обладнання, яке передає струм на відстань.

Передавання, приймання – тривала, неодноразова дія або процес.

Передання, прийняття – одноразова дія, результат дії.

Уживання активних дієприкметників теперішнього часу на уч-ий (-юч-ий), -ач-ий (-яч-ий)

Активні дієприкметники теперішнього часу на -уч-ий (-юч-ий), -ач-ий (-яч-ий) – кальки із церковнослов'янських утворень російської мови на -щ-ий: *руководящий – керуючий, действующий – діючий, исполняющий – виконуючий, председательствующий – головуючий.*

В українській мові збереглися лише деякі дієприкметники, **що означають властивість, якість, стан:** *квітучий, пахучий, лежачий, стоячий, цілющий, плодючий* та ін.

Запам'ятайте!

- ❑ погроза вбивством без **обтяжуючих** обставин – погроза вбивством без **обтяжувальних (обтяжливих)** обставин
- ❑ **пом'якшуючі** та **обтяжуючі** обставини – обставини, **що пом'якшують та обтяжують** покарання
- ❑ **діючий** закон – **чинний** закон
- ❑ постійно **діюча** комісія – **постійна** комісія

Закриття кримінального провадження з nereабілітуючих підстав: ВС вказав на важливий аспект

15:19, 14 ДЕКАБРЯ 2021

РЕАБІЛІТАЦІЙНІ / НЕРЕАБІЛІТАЦІЙНІ ПІДСТАВИ
проведення реабілітаційних заходів
щодо незаконно засуджених

Допоможіть колезі виправити недогляди.

З 03.07.2001 по 17.10.2011 я
працював на ТОВ «СИБНАФТА».

Запам'ятайте!

З 21 січня 2024 року **до**
11 січня 2025 року

11 січня 2025 року –
останній день чинності
чогось

(а не 10 січня 2025 року)

Термін виконання **до**
23 квітня 2025 року

23 квітня 2025 року – останній
день виконання чогось
(а не 22 квітня 2025 року)

ДО – в офіційно-діловому стилі

ПО – в розмовному стилі

Помилкове вживання прийменника *по*

Виключність вироку означає неможливість повторного розгляду справи тієї самої особи і ~~по тому ж~~ за тим самим обвинуваченн~~ю~~ям.

Кримінальне провадження ~~підлягає негайному закриттю~~ потрібно (треба, слід) негайно закрити, якщо стане відомо, що ~~по тому самому обвинуваченню існує~~ за тим самим обвинуваченням є вирок суду, який набрав законної сили (набув чинності).

Уживання прийменника *при*

Порушення синтаксичної норми – неправильне чи невмотивоване вживання прийменника *при*.

Способи заміни:

за, з (зі, із), під час,
дієприслівниковий зворот,
у разі, коли, якщо,
попри, у присутності.

Уживання прийменника *при*

- ❑ **За** – якщо є вказівка на певні **умови** (частіше) чи **обставини** (рідше): *за умови, за згоди, за сприяння*
- ❑ **Під час** – коли йдеться про процес, який найчастіше передають віддієслівними іменниками: *під час судового засідання, під час обговорення, під час виконання службових обов'язків*
- ❑ **Коли та якщо** – указують на **умову дії**: *коли (якщо) немає / бракує доказів, коли (якщо) є потреба*

Допоможіть колезі виправити недогляди.

При визначенні суми відшкодування суд **має виходити** з критерію реальності адвокатських витрат.

Проте суд апеляційної інстанції **при розгляді** апеляційної скарги не зазначив наведених у скарзі доводів, не перевірів їх, не дав на них вичерпних, аргументованих та конкретних відповідей.

Допоможіть колезі виправити недогляди.

СЛІД І СЛОВНОСЬ

адвокат, доцентка кафедри адміністративного права Національного юридичного університету імені Ярослава
Мудрого, к. ю. н.

**У публічному та розмовному мовленні послуговуємося
фемінitивами без обмежень.**

У професійному мовленні вживаємо їх вибірково
(лише стилістично нейтральні слова,

які не є назвами посад, професій і звань):

*заявниця, позивачка, відповідачка,
спадкоємиця, громадянка, головуєча.*

**Офіційними назвами посад, професій і звань дотепер
є іменники чоловічого роду:**

прокурор, адвокат, директор, міністр, нотаріус.

**Гриценко Павло
Юхимович**

професор,
доктор філологічних наук,
директор Інституту української мови

**Горголюк Ніна
Георгіївна**

кандидат філологічних наук,
заступник директора Інституту з
наукової роботи

**Камінський Михайло
Степанович**

заступник директора із загальних
питань

**Яцій Василь
Олександрович**

кандидат філологічних наук,
учений секретар Інституту

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

